

Ιστορία Ελληνικού και Ρωμαϊκού Δικαίου

Ενότητα 4: Η Πολιτεία των Λακεδαιμονίων

Παπακωνσταντίνου Καλλιόπη
Νομική Σχολή

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ενότητα 4^η

Η Πολιτεία των Λακεδαιμονίων

Περιεχόμενα

- A. Εισαγωγικά στοιχεία
- B. Η «μεγάλη ρήτρα» (7^{ος} αιώνας π.Χ.)
- Γ. Η πολιτειακή συγκρότηση
  - Οι βασιλείς
  - Η Γερουσία
  - Η «απέλλα»
  - Οι έφοροι
- Δ. Μορφές δικαιοκόν θεσμών
  - Οι μικρές ρήτρες
  - Απαγόρευση εκποίησης αγροτικών κλήρων
  - «ξενηλασία»
  - «πατρούχες»
  - Γαμικές σχέσεις
- E. Αξιολόγηση

Πολιτεία Λακεδαιμονίων

- Πλάτων, Νόμοι, 666^ε: «στρατοπέδου γὰρ πολιτείαν ἔχετε ἀλλ' οὐκ ἐν ἄστεσι κατωκηκότων,..»
- «..κλειστή κοινωνία πολιτῶν, δωρικής καταγωγής, οι οποίοι ως κύριο προορισμό τους είχαν την άσκησή τους στις πολεμικές τέχνες».
- «..στην πολιτεία αυτή η κύρια πολιτική αρετή ήταν η 'πολεμική αρετή'».
- Γ. Π. Νάκου, *Ιστορία Ελληνικού και Ρωμαϊκού Δικαίου*, εκδ. University Press, Θεσσαλονίκη 1991, σελ. 93.

Νομοθεσία Λυκούργου τέλη 8^{ου} – αρχές 7^{ου} αιώνα

- Πλουτάρχου, Λυκούργος, 1, 1: «περὶ Λυκούργου τοῦ νομοθέτου καθόλου μὲν οὐδὲν ἔστιν εἰπεῖν ἀναμφισβήτητον,..»
- **Η Μεγάλη Ρήτρα**
- Πλουτάρχου, Λυκούργος, 6, 1 επ.: «οὕτω δὲ περὶ ταύτην ἐσπούδασε τὴν ἀρχὴν ὁ Λυκοῦργος ὥστε μαντεῖαν ἐκ Δελφῶν κομίσει περὶ αὐτῆς, ἣν ῥήτραν καλοῦσιν. ἔχει δὲ οὕτως: Διὸς Συλλανίου καὶ Ἀθανᾶς Συλλανίας ἱερὸν ἰδρυσάμενον, φυλάς φυλάξαντα καὶ ὠβὰς ὠβάξαντα, τριάκοντα γερουσίαν σὺν ἀρχαγέταις καταστήσαντα, ὥρας ἕξ ὥρας ἀπελλάζειν μεταξὺ Βαβύκας τε καὶ Κνακιῶνος, οὕτως εἰσφέρειν τε καὶ ἀφίστασθαι δάμω δὲ τὰν κυρίαν ἡμεν καὶ ἴ κράτος ἔν τούτοις τὸ μὲν φυλάς φυλάξαι καὶ ὠβὰς ὠβάξαι διελεῖν ἔστι καὶ κατανεῖμαι τὸ πλῆθος εἰς μερίδας, ὧν τὰς μὲν φυλάς, τὰς δὲ ὠβὰς προσηγόρευκεν. ἀρχαγέται δὲ οἱ βασιλεῖς λέγονται, τὸ δὲ ἀπελλάζειν ἐκκλησιάζειν: ὅτι τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πολιτείας εἰς τὸν Πύθειον ἀνῆψε..».
- Γ.Π. Νάκου, *Ιστορία Ελληνικὸῦ καὶ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1991, σελ.94

Ένας κοινός τόπος: έπαινος της σπαρτιατικής ευνομίας

- Η σπαρτιατική ευνομία υπήρξε κοινός τόπος για τους συγγραφείς της κλασικής εποχής, όχι μόνον τους ολιγαρχικούς, [...], αλλά ακόμη και για τους Αθηναίους δημοκράτες, που κατά τα λοιπά δεν ενέκριναν καθόλου το σπαρτιατικό πολίτευμα.

από το βιβλίο της Μαρίας Σ. Γιούνη, *Νόμος πόλεως. Δικαιοσύνη και νομοθεσία στην αρχαία ελληνική πόλιν. Ι. Οι αρχαϊκοί χρόνοι*, Εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006, σελ. 251.

- Αριστοτέλης, Πολιτικά, 1333 b: «έπαινοῦντες γὰρ τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν ἄγανται τοῦ νομοθέτου τὸν σκοπόν, ὅτι πάντα πρὸς τὸ κρατεῖν καὶ πρὸς πόλεμον ἐνομοθέτησεν».

Το ολιγαρχικό πολίτευμα της Σπάρτης

- Το ολιγαρχικό πολίτευμα της Σπάρτης έμεινε στην ιστορία γνωστό για τον αυστηρό και λιτό στρατιωτικό τρόπο ζωής, ιδιαίτερα τον τρόπο ανατροφής των παιδιών και τη διαπαιδαγώγηση των στρατιωτών.
- Η στοχοθεσία αυτή δεν επιβλήθηκε εξουσιαστικά. Διαμορφώθηκε με τη συναίνεση των πολιτών.
- Το σπαρτιατικό θεσμικό σύστημα καθιερώθηκε σε μια μικρή και κλειστή κοινότητα. Τα μέλη της συμφώνησαν ότι η παραγωγή εκπαιδευμένων στρατιωτών για το καλό της κοινότητας προέχει έναντι των συμφερόντων και των απολαύσεων του ατόμου.
- Είναι χαρακτηριστικό το απόσπασμα από τον Ηρόδοτο, στο οποίο ο Σπαρτιάτης βασιλιάς Δημάρατος εξηγεί τη σπαρτιατική νοοτροπία στον Πέρση βασιλιά Ξέρξη: *«Έτσι συμβαίνει και με τους Σπαρτιάτες», λέει. «Όταν πολεμούν μόνοι τους, δεν έχουν τίποτα το ξεχωριστό, όταν όμως πολεμούν όλοι μαζί, είναι οι καλύτεροι πολεμιστές από όλους. Είναι ελεύθεροι, αλλά όχι απόλυτα. Αφέντης τους είναι ο νόμος, τον οποίο φοβούνται πολύ περισσότερο από όσο φοβούνται εσένα οι υπήκοοί σου».* (Πηγή: Ηρόδοτος, *Ιστορία* Ζ, 104, 2-4)

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Παπακωνσταντίνου Καλλιόπη. «Ιστορία Ελληνικού και Ρωμαϊκού Δικαίου. Η Πολιτεία των Λακεδαιμονίων». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS520/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Διαμαντοπούλου Μαριάνθη-Ελένη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2013-14

